

45. szám. 1868. Novemb. 5.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
 az „**ATHENAEUM**“
 R. TÁRSULAT.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a **kiadóhivatalba** (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kéziratok pedig a lap **szerkesztőségéhez** (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM“
 (EZZELŐTT EMICH GÖRZTÁV-FÉLE)
 NYOMDÁBAN.

Mai számunkhoz egy negyediv melléklet van csatolva.

TARTALOM.

Cikkek : „A Hegyalja.” *Zombory Gusztávól.* (Folyt.) — „Viharban.” *Massányi Mihálytól.* — „Egy tetészes szerint intézett léghajózás.” — „Zay-Ugróc.” — „Magyarországi honvédelemünk.” — „Egy érdekes könyv a macskák történetéről és természetrajzáról.” — „Népünk közt divó babonák.” *Vida Antaltól.* — „Egy hét története.” *Vadnay Károlytól.* — „Ve-

gyes közlemények.” — „Irodalom.” — „Szerkesztői üzenetek.” — „Kiadói üzenetek.” — „Ujdonságok.”

Képek : Hegyalja képekben. VI. Tály. (A „Tokaj-hegyaljai Album” után.) — A Zay-ugróci várkastély. — A „Neptum” léghajó legutóbbi útja. — Magyarországi honvédelem. (A zsolcai emlék. A váci emlék. Lenkei emlékkönyve Aradon. A debreceni emlék. Az eszlrigami emlék.) — Ö. egyiptomi macska-múmia. Fantasztikus macskarajz.

Irodalom.

— *(Két költői beszély : I. A lámpatorony. II. A szerelem.)* Irta b. Kemény Endre, kinek neve a napi irodalom terén ugyan ismeretlen, ki azonban a Kisfaludy-társasághoz újabb benyújtott szintén nagyobb költői dolgozataival némi elismerést vívott ki magának. Kár, hogy jeles dolgozatai soki helyütt improvisáció-természetűek, mi érteket semmiképp sem emlí. Ára a tisztán nyomott fizetnek 1 ft.

— *(A Kisfaludy-társaság évlapjai)* új folyamának I. kötete a napokban került ki a sajtó alól. A társaság 1860—62 és

1862—63-diki közgyűlésének tárgyait a egyéb beltígyeit tartalmazza, és Szász Károly, Jókai Mór, Tóth Kálmán költeményén kívül Madách Imrétől, Erdélyi Jánostól, Greguss Ágostól és Lévy Józseftől hoz igen becses széptani értékeseket. Az évkönyv már megküldetett a Kisfaludy-társaság alapító tagjainak s azok, kik netalán még nem kapták volna meg, Eggenberger akadémiai könyvkereskedésében reklamálhatják. Könyvtárosoknál szintén meg lehet szerezni s ára 1 ft 50 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— *Lévára* : M. M.-nak. Rövidebb dolgozatok kéziratainak visszaküldésére nem vállalkozhatunk. A prózát várjuk, csak lapunk irányát kérjük tekintetbe venni.

— *Nápolyba* : Az érdekes levelet a „*Heti Postában*” közöltük ; lapunk számára kérnénk tudósítást az újabb pompéji ásatásokról.

— *Szabadkára* : dr. W.-nek. Csak a nagyon tudónak lenni akaró cikkezeseket kerüljük! Olyasoknak, melyek megérthetéséhez minden középneveltségű olvasó bírhatja a kellő előleges ismereteket, s melyekről értesülnie az olvasók nagy tömegének mindenképp hasznára válik, — mindig szívesen nyitunk tért.

— *Szarvasra* : S. S.-nak. A régiebbek mindegyike jobban illet lapunk keretébe, sőt némelyiket igazi élvezettel olvastuk. Kik a kérdéses férfiak halhatlan műveit sohasem hallgatták, vagy élvezésükre nem eléggé zónosok, azokra nézve a cikk érdekesege holt valami.

— *Pesten* : K. E.-nek. Küldeménye nem fog megjelenni. — *A „Lázló segéd”* megérdemelne az átdolgozást, s ha az sikerül, közzé is tesszük. Egész a végű két szakig minden jól megy, de már itt a drasztikus előadás inkább emlékeztet egy bűnügyi vizsgáló bíró jelentésére, mintsem költői műre.

Testvérlapunk számára szívesen fogadjuk a tudósításokat.

— *Győrre* : P. D.-nek. Nagy örömmel vettük mind a hármát s közzétesszük mindegyiket, azonban igen lekötölezen, ha tudatni velünk, hogy mindegyik darab melyik folyóiratban jelent meg 1849. előtt?

— *Pesten* : S. P.-nak. Még nem valók közzétételre. — *Gyulafehérvárott* : S. Ö.-nak. Az új tanszerek kiállításával tudunkkal különösen „egy bizonyos” egyén nem bízott meg ; kaphatók ezek minden jóra való könyvkereskedés, s így Kolozsvárt is Stein könyvkereskedése útján.

— *Pesten* : M. P.-nak. A rövid ismeretterjesztő cikkeket hasznát fogjuk venni.

A kiadóhivatal üzenetei.

— *Pápára* : R. M. Midőn a reklamálás történt, a csomag már utban volt.

— *Tatáról* 4 ft. küldetett be *név nélkül* lapunk kiadóhivatalához, póstai utalvány útján ; kérjük az előfizető nevét is tudatni velünk, mert másként nem küldhetjük a lapot.

Ujdonságok.

* *(Művészeti hírek.)* Madarász Viktor kitűnő festésünk, ki eddig Párisban tanult, állandóan Pesten telepszik le, s műtermet rendez be, egészen párisi minta szerint. — Székely Bertalan néhány hét óta Olaszországban van, melynek híreves képtárait s festészeti remekait tanulmányozza. Az év végén jó vissza. — Eggenberger könyvkereskedése magyar népelet-képekről színes olajnyomatú képeket ad ki. Már Lotz képei után néhányból meg is érkezett a próbanyomat. Ezek igen sikerültek, élénk színűek, s minthogy oly jeles genre-festész művei után készültek, mint Lotz, igen jó felfogású, s eredeti jellegű képek. Marasztóni rajzolta kőre, s Bécsben nyomták. Székelynek az „*Anyá*” című festményéről, mely három jelenetet ábrázol egy képen (s mely a képzőművészeti társulat albumlapjából is ki van szemelve) szintén jelenik meg oly olajnyomás.

* *(Hugo Victor új regényére)* Ráth Mór vette meg a kiadási jogot s magyar nyelven csaknem egyszerre fog megjelenni a francia kiadásal. E regény címe : „A király parancsára”, s francia kiadásban az első kötet e hó folytatn jelenik meg. Az egész mű négy nagy kötet lesz, s legfeljebb január végeig az egész napvilágot lát. A kiadók — Lacroix és Verboeckhoven — 25,000 tallért fizetnek Hugonak minden kötetért, s így az egész mű tiszteletdíja 100,000 tallér. Ily nagy tiszteletdíjat még eddig Hugo sem kapott, mert itt kötetenkint 5000 tallérral több a tiszteletdíj, mint előbbi munkáinál.

* *(Új könyvnyomda.)* Ráth Mór ismert kiadó könyvnyomdát rendez be, mely — hir szerint — már újévkor megkezdí működését.

— *(A papagályok oly kedvencei lettek hűlgyeinknek.)* hogy — mint halljuk, — az állatkert áruba

Negyedik évi folyam.

45. szám.

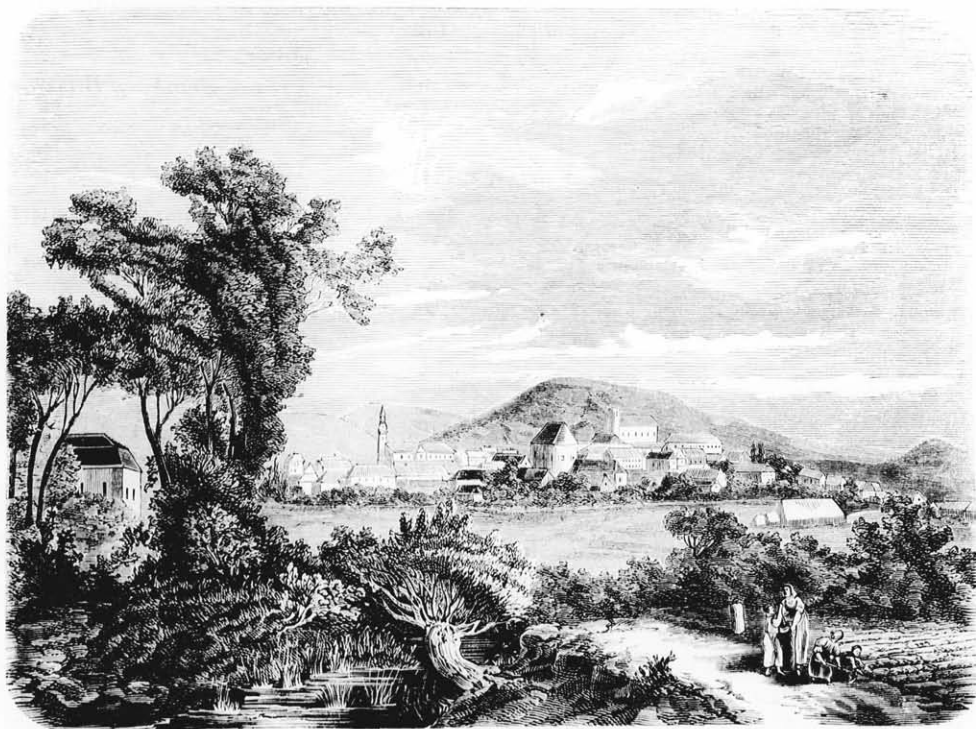
November 4 én. 1868.

A Hegyalja.

(Folytatás.)

VI. Tályá.

Selbstherr telepétől északnyugatra $\frac{1}{4}$ mfdre, kissé ma már romjai is alig látszanak. Lakosainak emelkedett fensík. A tekvő híres hegyaljai me- száma 4000-en felül van s ezek nyelvire nézve

Hegyalja képekben. VI. TÁLYA. (A „Tokaj-Hegyaljai Album“ után.)

zövéros; novét a „várhegyen“ feküdt hajdani nagyobbára magyarok, s részben németek is, ki- „Tallia“ nevű várától nyerte, melynek azonban ket II-ik József császár telepített ide, átenged-

vén nekik a majorsági földeket, miután ez akkor kir. kamarai jószág volt. Határa 6424 hold, s földje az alsikon fekete porhanyós nyirok, mely kivált trágyázva mindennemű gabonát jól terem. Jeles szőlőhegyei 1403 holdat foglalnak el, és kitűnő minőségű bort szolgáltatnak.

A hajdan köfállal körülvett csinos fekvésű városot délről felvéve mutatja képünk, melyen a katolikus, evangélikus és reformatus templomok a házak tömkelegéből jól kiemelkedve szemlélhetők, háttérben pedig mutatja az igen jól fekvő szőlőhegyeket, melyeknek kitűnő terméke — Szirmay és mások szerint — már ezelőtt 300 ével is nagy elismerésben részesült.

A Hegyaljának minden egyes bortermő vidékéről van valami hagyomány, melyet Szirmay Zemplén-megye leírásában híven feljegyezve találunk; ezek legérdekesebbike Tályára vonatkozik, s abban áll, hogy a tályai bort 1562-ben maga a tridentin zsinat is elismeréssel tüntette ki. Ugyanis ebéd alkalmával a világ legelső részéről a legválogatottabb borok szolgáltatván fel, Draskovich György, akkor pécsi püspök, később kalocsai érsek és bíbornok, mint magyarországi képviselő, a magával vitt tályai bort is megismertetendő, legelőbb pápa ő szentségének nyújtá azt ízlelés végett. Az minden mást meghaladó nektárnak nyilvánított, ő

szentsége pedig meglepetése közben e szavakra fakadt: „sumum Pontificem Talia vina decent.“

A romjaiban heverő tályai vár eredetéről nincs biztos tudomásunk, de hogy igen régi lehet, mutatja az, hogy már 1241-ben fennállott, s a tatárokkal itt ütközet is történt.

A XV-ik század elején ugyanazon Döbrey István tulajdona volt, kit Tokaj leírásában is említettünk, s ki hűtlenség miatt jószágait veszté; Zsigmond király 1411-ben a tályai vár ostrománál személyesen is jelen volt.

1469-ben Roskoványi Tamás volt a várnagy, — 1500-ben Zápolya János volt tulajdonosa. — 1528-ban elfoglalták a császári seregek; de 1536-ban a Zápolya-pártiak ismét vissza foglalták.

1550-ben Zápolya özvegye: Izabella, Ferdinand császárnak engedte által, ki azt Serédy Gáspárnak adományozta.

1560-ban királyi adomány utján Alaghy György és Menyhért jutott Tályának birtokába, de ekkor a vár már leromboltnak mondatik.

Nem csoda tehát, ha romjaiból ma már alig látunk valamit, mert az emberi kéz rombolásait, most már 300 évnyi hosszabb idő viharai folytatták.

(Folytatása következik.)

Zombory Gusztáv.

V i h a r b a n .

Vihar zúg át a térségen, kedves, gondos feleségem
Búsul rajta, búsul mélyen: föld termése odavész!
Kik kenyérkét úgy szeretnek, mit adunk a gyermeknek,

Ha, mit földjeink teremnek, elpusztúl és odalész?
Élni úgy is oly nehéz!

A megélhetésnek gondja szívetem is búval nyomja,
S a magasból földre vonja: elfeledni nem lehet.
Nincs hang, melyet jobban ért meg a szülő, mint gyermeknek

Hangja, a midőn fölébred: „jó szülöm, adj kenyeret,
Éhezik kis gyermeked“!

Még is, még is nem zavarja a vihar duló haragja
Szívetem úgy, hogy ne adna közben élvét és győ-
nyört.

Óriás erők küzdése, rombolása, dühöngése,
Támadása, eltűnése, vágyak árját kelti föl
Remegő szív mélyiből.

S míg köröttem búsul a gond, a vihar zúg, szakgat és
bont,

Dörgő felleg bő esőt ont: az erők küzdelmiben
Lelkem szomju gondolatja a esodás urat kutatja,
Ki parancsit osztogatja; alkot, rombol szüntelen
Vad viharban s nesztelen!

Gond között a gond feledve. Szárnyat ölt, s a fellegekbe
Száll a lélek, földre vetve földi gondot, földi bút.
Léte terheit nem érzi, láncait mosolygva nézi:
Ég felé tör, a mi égi, — elfeledve bajt, borút.
Bár a lét viharja zúg.

Massányi Mihály.

Egy tetszés szerint intézett léghajózás.

Már több mint nyolevan éve, hogy a Mongolfiori testvérek föltalálták a léghajózást, mi azóta ugyan soknemű javításon ment keresztül, de mégis a tökéletességhez nem közeledett. Az utóbbi évtizedekben alig volt év, melyben új és újabb kísérleteket ne tettek volna a léghajózással, azonban némely tudományos fölfedezést leszámítva, folyton gyakorlati eredmény nélkül. Ugyanis az eddigi kísérletek mindig azon szennvedtek hajótörést, hogy fölemelkedvén a gömb, az a csónakkal és útasával együtt a szelek játékvá lett, melyet áramlataik irányában ragadtak magukkal, úgy hogy bizonyos pontból kiindulva, a léghajós soha sem határozható meg előre, mily tetszés szerinti pont felé fog tartani, s hol fog leszállani; szóval, a léghajók kormányozhatása eddig nem sikerült.

De az eredménytelen kísérletek végre oly eredményre vezettek, mely bizonyára korszakot fog alkotni a léghajózás történetében; mert bárha a léghajók kormányoztatása még sines föltalálva, mindazáltal sikerült azon többször szerzett tapasztalatot felhasználni, melynél fogva bizonyossá lett, hogy a különböző magasságú légrétegekben a szelek különböző irányban haladnak.

Az érintett sikeres eredménnyel Tissandier nevű francia légútas ismertete meg minket, kinek jelentését íme közöljük:

1868. aug. 16-án délutáni négy órakor Cal is tengerparti város föterén a „Neptun“ nevű óriási léggömböt roppant néptömeg vette körül, mely izgatottan várta az elindulás percét, annál inkább, mert ez utazást a tenger közelsége különösen végyélyessé tette. Az utazási vállalat főnöke, Duruof úr és segédje Barrett, szívesek voltak nekem is helyet engedni csónakukban, — mondja Tissandier — s így alkalmam nyílt első légútazásomat végbevitelni.

4 óra s 45 percekor szólalt meg az indulási jel s a „Neptun“ fölemelkedék. A gyöngye szellő előjénte a száraz föld felé hajtott minket, de a mint egy felsőbb légrétegbe értünk, léggömbünk a tenger felé északkeleti irányt vett; még néhány pere, s már a tenger hullámai fölött 4200 lábnyira szállottunk s alattunk a legmegragadóbb látvány. Lábaik alatt — mint óriási smaragd-mező — az átlátszó s végtelen tenger terül el; jobb kéz felől Calais látszék, mint egy liliputi-városka s jobb kézről esodálatos visszatükröződést pillantunk meg, a ködfátyolon keresztül az óceán fel-

fordított képét, felfordított hajóival. E látvány nagyszerűsége egészen elfogulttá tesz, a félelem legesekélyebb érzete sem vesz rajtunk erőt s alig vesszük észre gyors röpölésünket, mely mind belobb hajt minket a végtelen északi tenger öltét.

Útunkat kényelmesen folytattuk az óceán felett s mialatt a Calais partjaira sietett roppant néptömeg aggódva kérdé egymástól, hogy vajj mi lesz útunk eredménye, az alatt alattunk egy sötét, jégesővel terhes fellegget pillantunk meg, melyet az alsóbb légáramlat sebesen hajt a part felé s ez kiindulási pontunkat elfödte szemünk elől. Utazásunk főnöke esőppet sem tart morézságunktól, mindig elébbre-elébbre haladtunk a tenger fölött, Calais-tól észak-kelet felé egész 6 mértföldnyire. Ekkor aztán nem hánytunk ki csónakunkból több nehezéket, (mi homokból állott,) s így mintegy 1200 lábnyival alább szállva, más légáramlatba jutottunk, mely meg ellenkező irányban épen északkeletről délnyugatnak tartott, úgy hogy ugyanazon nyomon juthattunk vissza oda, (hat mértföldet egy óra alatt,) a honnan kiindultunk. Calais fölött lebegvén, a lakosság roppant örömrivalgásban tört ki, látván nem reményelt visszatértünket s tanuja lévén ezen léghajozási kísérlet ily gyakorlati sikerének. Mi azonban ezen siker által lelkesítve, még nem szállottunk le Calaisban, hanem a partok hosszában folytattuk útunkat körülbelül Boulognoire, Calais alatt négy 1/2 mértföldnyire, hol sötét felhőktől környezve, 14 foknyi ke'lemes hőmérséklet mellett, a föld fölött 4800 lábnyi magasban kényelmesen láttunk estebédünkhöz, s aztán még egyszer 7 mértföldnyire befelé szállván a tenger fölé, ugyanazon úton ismét visszajöttünk az ugynevezett Griz-Nez előfokhoz. Ezenközben a nap már leáldozott, alattunk sűrű felhők tornyosodtak össze, s a vilálmok egymásután cikáztak. Mind lejjebb és lejjebb ereszkedünk; a vihar iszonyú dühvel tört ki, s ha jó szerencsénk elhagy, léggömbünket csónakunkkal együtt a Griz-Nez előfok sziklás partjaihoz esapja. Főnökünk parancsára azonban — midőn már alig néhány ölnyre voltunk csak a föld színétől, kivetettük a horgonyt, mely a part lágy homokjában akadt meg, honnan azonban a léggömbünkbe teljes erővel belekaposzkodó vihar minden pereben kitéphette. Ekkor főnökünk az ugynevezett „irgalom küteléhez“ nyúlt, mely összeköttetésben levén a léggömbbel, egy rántásra annak minden szelentyűjét kinyitja, úgy hogy a vihar

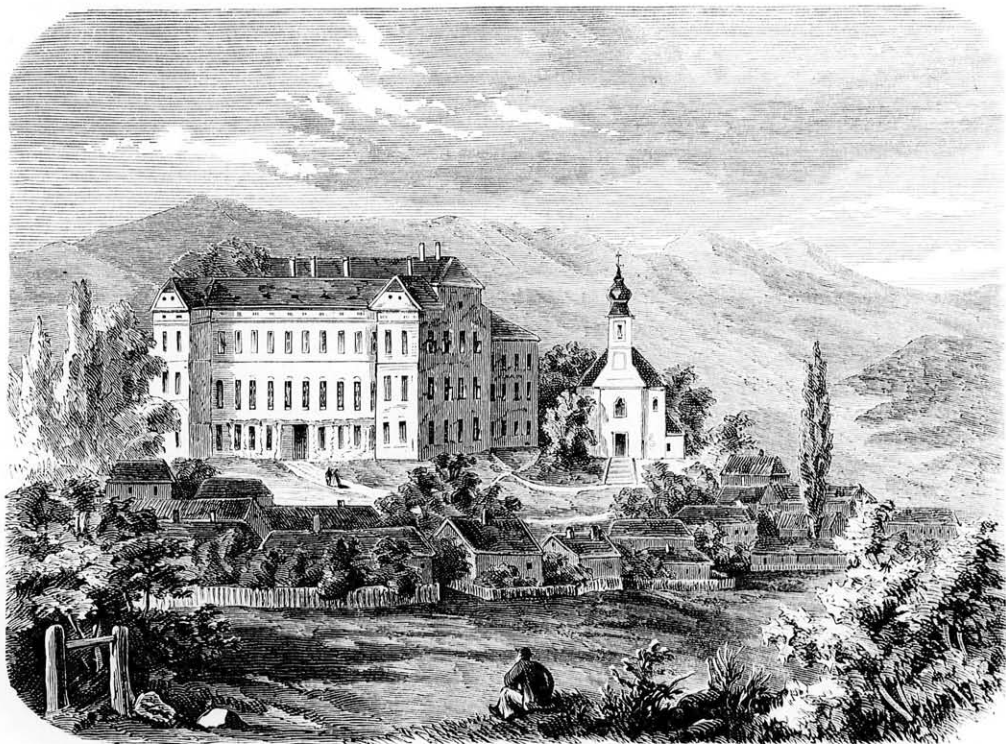
által tova ragadtatni fenyegetett gömb egyszerre — mint elpattantott hólyag — összesett. Így hátul voltunk minden veszélyen és szerencsésen szállhattunk ki csónakunkból a földre. Néhány perc múlva már táviratot küldhettem Calaisba útköz eredményéről s félóra múlva diadalmas embereként büszkén költöttük el megérdemelt vacsoránkat egy szegény paraszt egyszerű asztalánál.

Ezen utazás eredményéből Tissandier azt következteti, hogy a léghajózásnak ezentúl már gyakorlati haszna is lehet, csak a különböző magasságok légáramlatainak irányai legyenek meghatározva, sőt azt hiszi, hogy helyesen alkalmazott vitorlákkal légáramlatokat részsít is keresztül lehetne metszeni épen úgy, mint a vitorlás tengeri hajókkal.

Zay-Ugróc.

A regényes tájékokban bővelkedő Trencsén-megye Nyitra-megyével határos s délkeleti részé-

lovagterem, több díszesen felszerelt társalgási helyiség, sok lak- és vendégszoba, boltozatos csar-

A zay-ugróci várkastély.

ben erdős hegyekkel szegélyezett kis völgyben fekszik Zay-Ugróc helysége, mely csömöri gróf Zay Albert hasonnevű 19 faluból álló birtokának feje.

Ezen helység nyugati oldalán emelkedik az ódon, három század óta ismételve megújított tágas várkastély. Van ebben az evangélikusoknak a particularis (törvényadta) temploma, s a katolikusoké, mint itt látszik, a kastély mellett áll; van benne 15,000 kötetre menő könyvtár, régi fegyverek gyűjteménye, hasonló okmányokkal telt levéltár, számos családi mellképpel ékesített

nok, folyosó stb. — melyek mind telvék érdekes olajképekkel és faragványokkal. Ezen várkastély már most csak három szárnyból áll, a negyedik romba dőlt s helyébe erős kőfal rakatott, mely a kastély udvarát elkülöníti a dämvdadt tenyésztt vadaskerttől.

Zay-Ugrócnak története röviden ez: Az egész ugróci, azóta zay-ugróci uradalmmal, melynek előbbi feje vala a közeli hegyekben fekvő római eredetű romladozó vár, I Ferdinánd király 1547-ik évben Zylagh Péter magvaszakadta után megajándékozta a férfiágon a Loja törzsnemzet-

ségből származó, kellőleg ismert Chemeri Zay Ferencet, (szül. 1498. † 1570.) ki 1560-ban mindkét nemű utódival mágnási és bárói méltóságra emeltetett, és Magyarországon 24 megyében fekvő terjedelmes jószágok birtokában volt. Ettől és hitvese Borbálától (az utolsó Garától) kinek egy igen érdekes, azonkori társadalmi viszonyainkat épen úgy mint 300 év előtti nyelvünket visszatükröző levelet csak nem rég, lapunk ezidei 43-dik számában közlöttük, szintén férfígon erednek a mostani Csömöri gróf Zayak.

Itt még érdemes megemlíteni, hogy Zay-Ugróc helysége éjszaki végén áll az annak nevét viselő éjjel-nappal foglalkodó posztógyár; ettől pedig

kis órányi távolságra egy szintén folytonosan működő üvegyár, mely kettő között épen most keletkezett a híres Thonett-féle, butorokra való fát készítő gőzerőmű, mely által Zay-Ugróc közvetve nem csak Európával, hanem Amerikával is érintkezésbe jön.

Olvasóink e régi magyar várkastély rajzát és leírását bizonyosan érdekeltséggel vették, annál inkább, mert annak mindkét nemén való őslakóival némi közelebbi ismeretségbe jutottak már azon régi magyar levelek útján, melyeket e lap négy év óta időnként, a Zay-Ugrócy család egyik derék ivadéka szivességéből, korrajzi történetünk gyarapítására közzé tett.

Magyarországi honvédelmeink.

Mióta 1848—49-dikei nem dicstelen küzdelmünket azon részről is elismerték az önvédelem harcának, mely ellen fegyverünket emeltük; mióta maga a fejedelem a nemzettel való kibékülése legünnepélyesebb pillanata után a koronázási ajándékot a hon védői szükségének enyhítésére áldozá; mióta elrendelék, hogy törvényszerű nyugdíjban részesüljenek azok, kik az osztrákok sorai közül csatlózkodtak ez ország zászlói alá; s mióta oly férfiak lehetnek kormányunk élén, kik azon harcban velünk együtt ügyünk mellett villogtatták kardjukat s aztán a jók legjobbjaival együtt evék a száműzetés keserű kenyerét: — azóta halátlanság lett volna a nemzet részéről meg nem emlékezni azokról is, kik a szent ügy mellett a szabadság zászlója védelmében estek áldozatul, akár a csatamezőn, akár az üldözött ügy miatt ép oly dicsővé vált vérpadon.

S valóban, a nyomor még most is sajtó könyei letörlése mellett, a desőültek iránt való kegyeletéről sem feledkezzék meg nemzetünk. Ezen kegyelet emlékjeleit mutatjuk be itt ez alkalommal olvasóinknak, azon időrend szerint, a hogy azok felállítottak.

Az *esztergomi* ezek közt az első, mely az úgynevezett szentgyörgymezői előváros külön temetőjében van felállítva; az emlék alatt 604 honvéd és 175 osztrák katona fekszik, kiket 1848-ban szintén az ottani táborig kórházban ápoltak. A rajzban is meglepő hatású síremlék sósokúti homokkőből épült, közadakozás útján, 1861-ben. Ez adatokat Tilmann Károly primaciális tisztviselő úrnak, az emlék díszes fényképét pedig Beszédes Sándor esztergomi fényképésznek köszönjük. Az

emlék fő- vagyis déli oldalán következő felirat olvasható:

„Nyugosznak ök, a hős fiak,
Duló csaták után.“

Keletről:

Száz hetvenöt
Osztrák katona nyughelye,
Kiket a felebaráti szeretet
Sebjeikben ápolt,
És a magyar nagylelkűség
Hősei sírgódrébe temetett.

Északról:

1848—1849.
Esztergom a haza védőinek.
1861.

Nyugatról:

Hatszáznegy honvéd
Temetkezése.

A *Zsolcai honvédelmelet* a zsolcai csatában elesettek emlékére bajtársaik, a borsodi honvédegylet tagjai 1867-ben állították föl s azon év szeptember 2-dikán leplezték le ünnepélyesen. A rajzunkban bemutatott emlék Zsolca végén, az úgynevezett miskolci út kanyarulatánál áll, sziklaalapon, gránitból. Felső részére két keresztbefektetett ágyú, s azokra hat golyó, ezek fölül hadi jelvények: csákok, zászló stb. vannak vésvé, s a csonka gúla tetején is ágyúgolyó van. Oldalain aranyozott betűkben következő feliratok olvashatók s pedig:

Miskolc felől:

A szabadság, egyenlőség és testvériség
Elvzért bajnokainak. 1867.

Az országút felől:

A
MAGYAR SZABADSÁG-
HARCZBAN
1849. ÉVI JULIUS 25.
ZSOLCÁNÁL ELESETT
HONVÉDEKNEK
EMLÉKŰL
EMELTÉK A HORSOD-
MEGYEI HONVÉDEGYLET
TAGJAI.
1867.

Nyúgat felől:

Nyúgosznak ök, a hősiak,
Duló csaták után.

Szikszó felől:

Csatájok a védelmezett
Népjog csatája volt.

Az ezen lapok szerkesztője által létrehozott „Honvédalbum“-ban a zsolcai csata egyik részletét igen élénk színekkel rajzolja le Jókai Mór, melyhez mi Horváth Mihály és Rüstow után magára a csatára vonatkozólag következő sorokat ígtatunk:

1849. júl. 24-dikén Cseodajeff orosz tábornok 30 ezernyi hadtestével támadást intézett Pöltemberg állása ellen Görömböly vidékén. Leiningen és Nagy Sándor hadtestei ekkor már a Sajó bal partján, emez Szikszónál, amaz Zsolcánál levén s ennél fogva Pöltemberg segedelmére nem lehetvén, ez egymaga kénytelenített felfogni nyolc ezernyi hádával az oroszok támadását. Főadatát remekül teljesíté, aránylag igen csekély veszteséggel s a legszebb rendben vonulván vissza Miskolc, onnan a Sajó mögé Zsolcára.

Júl. 25-dikén Cseodajeff Miskolcon át a Sajó felé nyomult elő a magyarok üldözésére. Ez előnyomulás alatt egyesült vala Putnoktól levoulva Sasz és Chruleff orosz hadosztálya. Cseodajeff a Sajó jobb partjára a magyaroknak Alsó- és Felső-Zsolca közti állomása ellen 48 ágyút vonatott elő s élénk tüzelést kezdett. Kusnetroff előhada néhány zászlóaljjal erősbülve az ágyútelepek mögé vonult egy puskalövésnyire, a kozákok a szárazon voltak, Sasz Kusnetroff bal szárnyára huzódott, Chruleff ezredes pedig 6 század és 2 ágyúval a magyarok jobb szárnyának nyugtala-

nítására küldetett. Ő Vámos irányában indult s egy század huszárt megszalasztott, de a folyónál erős magyar tűzbe került s a Sajón újból visszatérő huszárok által Saszhoz visszaijzotott. Mig Sasz a magyarok bal szárnyával bajlódott, Cseodajeff 16 század orosz huszárt és zsidást küldött előre 10 ágyúval Szent-Péter felé, hogy átjárást keressenek s a magyarok balszárnyát visszavonulási vonalát fenyegecsék. Egy orosz telep 2 zászlóaljtól követo, ez alkalommal sietve vonult a folyó mellett Alsó-Zsolcáig. Erre ötven önkényes honvéd (Gózon ezredes vezérlete alatt) látatlanul átlábolt a Sajón és hirtelen sorlővéssel üdvözölte az orosz ágyútelepet s az azt követő gyalogságot, oly zavarba hozta az oroszokat, hogy ezek a legnagyobb sietséggel és felbomolva hagyták el a Sajópartot. A lovassági kirándulás Sz.-Péterre szintén siker nélkül maradt. Cseodajeff ezért megszüntette az ágyúzást és csapatait meglehetősen távolban a parttól táborda vonta. Így végződött a zsolcai ütközet.

A debreceni honvédemlékre vonatkozólag Komlóssy Imre úr szíves közlései nyomán következőket tudhatunk: Az 1849. aug. 2-dikán délutáni három órakor vívott debreceni csata napján, a Debrecentől Husszú-Pályi felé vezető úton, az úgynevezett Csere-erdő szélén, egy honvéd huszárszázadost találtak az ordősöszök halva, dzsidadőfésektől összeszürkálva; ezt a csöszök az akkori erdész által szerzett koporsóban ugyanott eltemették s azóta a kis sírhalom folytonos kegyelettel ápolatott az arra menő útasok s a városiak által úgy, hogy kora tavasztól egész késő ősziig sohasem hiányzott a kis sírről a friss virág és koszorú. E kegyelet volt első indoka, hogy oda emlékkő állíttassék. A megindított gyűjtések eredménye túlhaladta a várakozást, s mert az emlék most már diszesebb lehetett, annak tervezői nem akarták azt oly félreeső helyen (milyen a Csere-erdő széle) történhető megcsönkításoknak kitenni. Voltak sokan olyak is, kik a csatátér mellett levő honvéd-temetőbe szánták az emléket, de e hely is félreesik a várostól, a muszka sírok mellett.

Igy keletkezett azután az elhatározás, hogy ez emlék a városban, az „Emlékkert“ egyik kitünő helyén állíttassék fel.

Volt tudniillik a debreceni ref. nagy templom s a főiskola közt egy elhagyott, meglehetősen ronda tér, melyet néhány év előtt egy társulat vett gondjai alá s vasrácsosattal körülvéteté,

s angol parkká alakítottá. Ezen tér egyik kitűnő helyén állítottatott tehát föl s lepleztetett le a képünkön bemutatott honvédemlék 1867. aug. 2. dikán délután három óraker, mint a debreceni csata tizennyolcadik évnappján és óráján.

Az emlék költségeire már 1861-ben történtek aláírások, de a közbejött provisorium alatt s miatt a pénz beszédetvén az illető helyekről, a takarékpénztárban helyeztetett el.

Az emléket Marsalko pesti szobrász készítette sósokúti kőből s az sziklatömbön nyugvó oroszánt ábrázol, első lábai közt az ország zászlójával; az oroszán hossza több egy ölnél s az emlék maga a sziklatalapzattal 13 láb magas. Az emléknek a nagy templom fele néző oldalán csak e néhány szó olvasható :

MDCCCLIX. AUGUST 2.

Azon hazafias testületek és egyletekre nézve, melyek egyéb emlékezetes esatatéreinken most vagy még csak ezután készülnek emlékeket állítani, érdekes lesz tudni, hogy a debreceni díszes emlék nem sokkal került többé kétezer frtnál, úgy hogy a begyűlt összegből még néhány száz forint maradván fel, az illetők elhatározták, hogy a mennyiben az első eszme a cserei honvédsír fölé állítandó emlék volt, oda is tétessék egy emlékkő. Ez készen is van már s Gerenday, pesti sírkőfaragó már le is küldte Debrecenbe; egy gúla ez gránittalapzaton, kemény gránitból, minden oldalán fényesre csiszolva s felirata ugyanaz, mely a másik emlékkőé, mert az ott nyugvó százados neve ismeretlen, s mert itt is nem annyira az ott alvó hős, mint inkább az eszme emléke akar megörökíttetni.

A váci honvédemléket ez év július 19-dikén leplezték le, a Pestről Vácra vezető országút mentében levő úgynevezett Hétkápolnál. Ez emléket a kegyelet a Vácánál 1849. ápril 10. s jul. 15. és 17-dikén vívott csaták emlékére állítá föl.

A szobor gúlaalakú, bronzozott öntött vas; fekvése igen szerencsés, mert a Hétkápolna és a temető közt fekszik, középponton, a pesti országút tövében, két öl magas mesterséges dombon, melyet erős gerendakorlát vesz körül, s melyre széles falépcső vezet; messze kilátszik a vidékre s kellesen hat a városból kilépőre, ki — mielőtt oda érne, — az 1849-dikei csaták több emlékével találkozik: azon fával, mely mellől egy vörös sápkás honvéd Götz osztrák tábornokot lelőtte; azon

szent szobrokkal, melyek ma is úgy állanak, a mint az ágyúgolyó azokat megcsönkította stb.

Az emléken, melyek díszes fényképét szintén Beszedes Sándor esztergomi fényképész küldé hozzánk, következő feliratok olvashatók :

Vándor megállj! Tekints szét e mezőn :
Honvédeink itt küzdtek e honért,
S itt nyugszanak, kik vért és életet
Áldoztak a honért.

Ha a szabadság napját élvezed,
Áldd érte istent s e szent hamvakat :
Honvédeink véréből nőtt a fa,
Mely vész s viharban enyhe nyugtot ad.

1 8 4 9.

April 10. Julius 15.—17.

Ha zsarnok lába nyomja a hazát,
Ne csüggedj el — hisz ők csak nyugszanak :
Széttörni békót, szolgálalencokat —
Főlkelnék ők, a hős fiak !

Lenkey János honvédtábornok emlékére e sorban szintén megemlékezünk, melyre vonatkozólag Szépfaludy Ö. F. barátunk következő sorait iktatjuk ide.

Majdnem 20 osztondeje, hogy az aradi várbörtönben egy szorencsétlen honvédtábornok a honfibu áldozata lett.

A világi fegyverletétel után, midőn a nagyokra martyr-halál, vagy száműzetés nézett, szivében elkeseredve a vesztett ügyön, megőrült aggyal önmagára mérte a halálos csapást. A várbörtön üvegdarabjai darabokra hasíták a főt, mely hóhérekre volt kiszemelve; megszüntették a sziv dobogását, mely csak a hazáért dobogott.

E honvédtábornok *Lenkey János* volt.

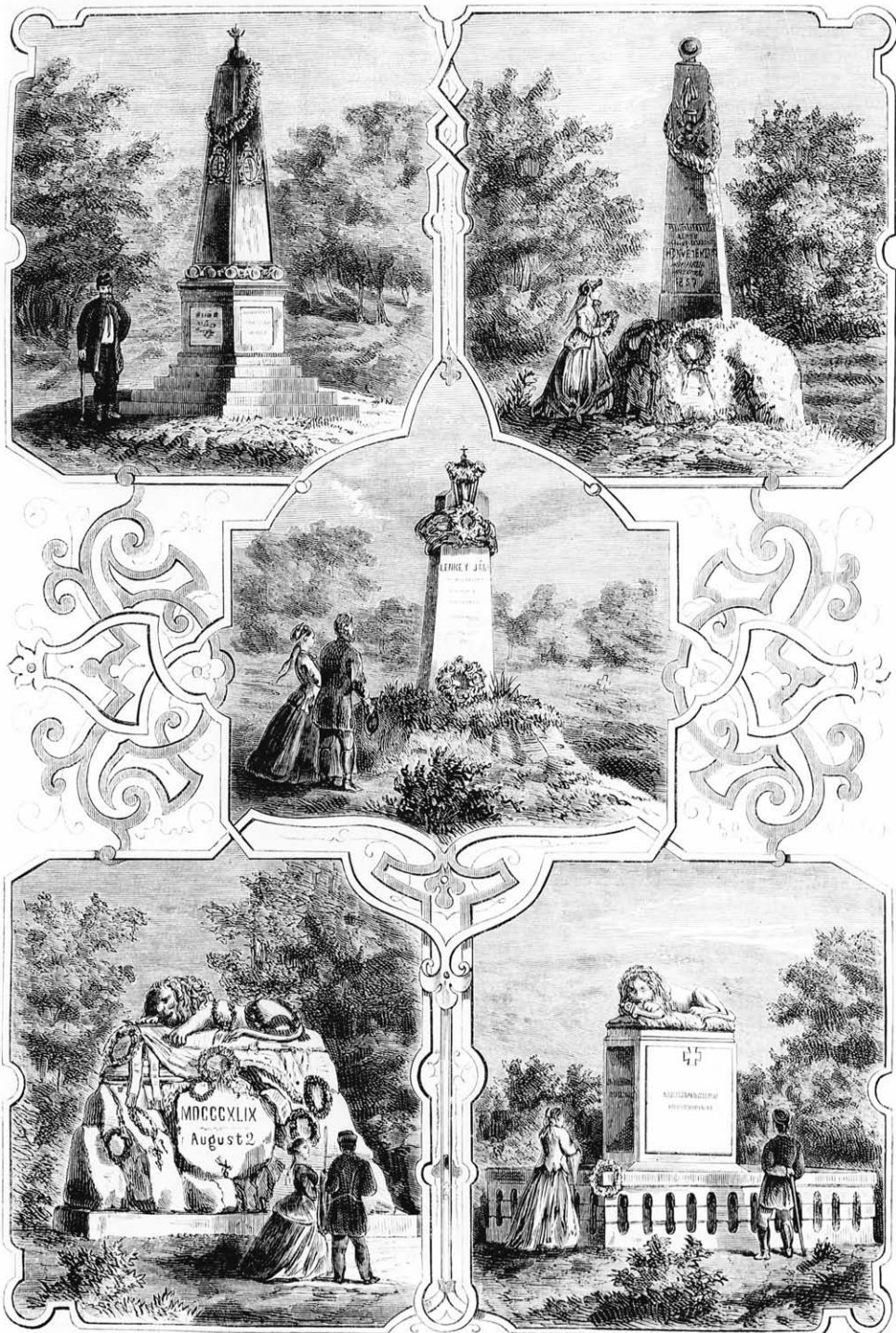
Az a tábornok, ki legelőször sietett, mint a württemberg-huszárok kapitánya, a haza földére, midőn meghallotta, hogy a hazának szüksége van vitézeire.

Nem kis bátorság volt a válságos napokban e merénylet, melyet ép úgy bélyegezhetek más oldalt katonai engedetlenségnek, mint a mily hazafiu erénykép dicsőítették a vész napjaiban az igazak.

Május hó utolsó napján 1848. éljen-ek s diadalkiáltások között vonult be a kapitány M. Szigetre, s a másik évben az örült tábornok holt tetemét oltemetlenül dobták ki az aradi várbörtön ablakán.

Barátai, ismerősei este titokban ástak sírgödört számára az aradi sírkertben.

Majdnem húsz éven keresztül pihent a hős

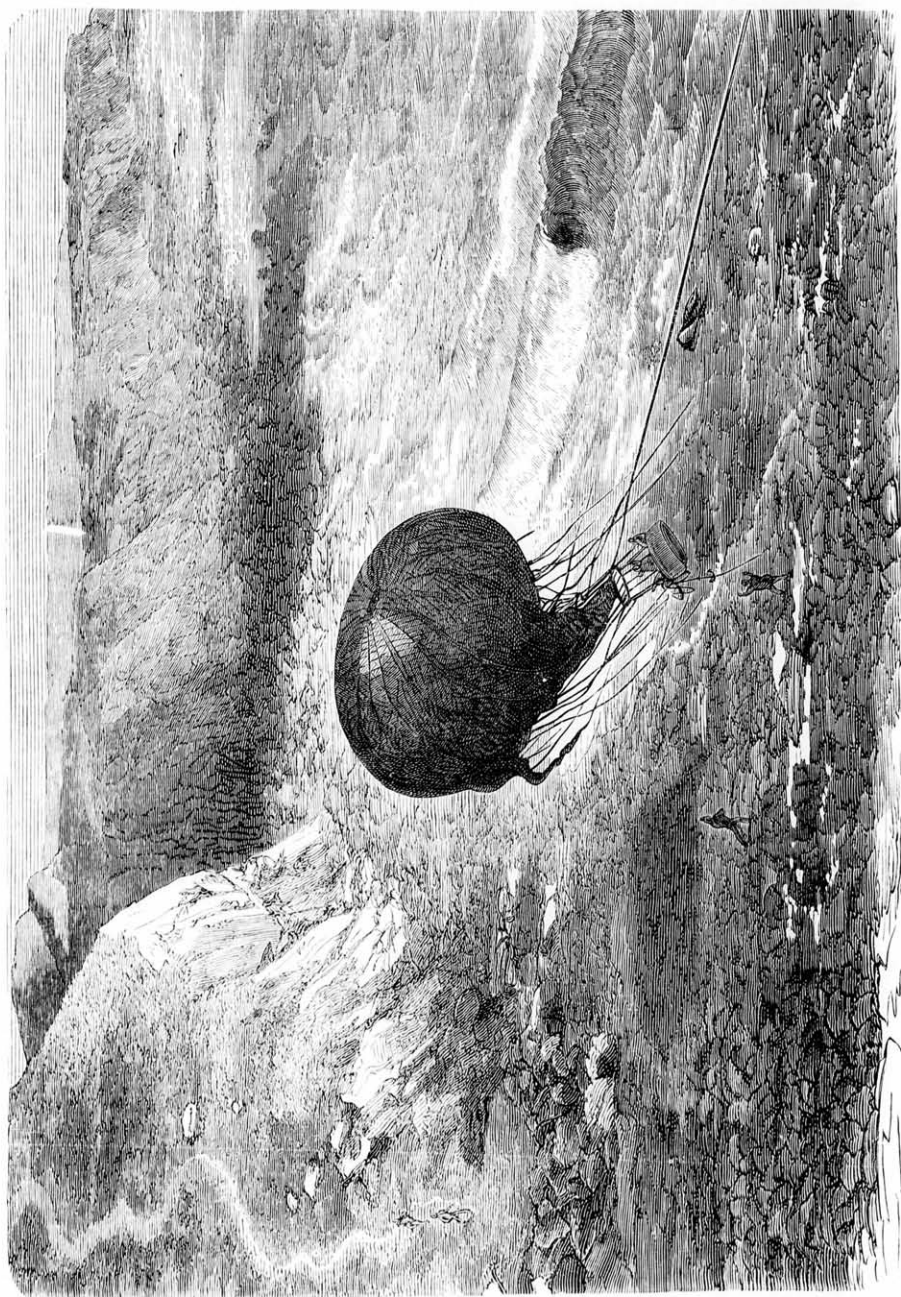
A váci emlék.

A debreceni emlék.

Lenkei emlékköve Aradon.

A zsolcai emlék.

Az esztergami emlék.

A „Neptun“ léghajó legutóbbi útja. (Szövege a 707. oldalon.)

teteme a föld gyomrában. A sirhalom, mely fölötté domborult, a hosszú idő alatt egyenlővé lett a járó-kelők földjével a kis sirkereszt, melyet egy pár jó barát oda tűzött a sirhalom tövébe, elkorhadt, eltört.

Mig az igazak, a vértanúk sírjára tűzött virág-bokrétá bünténynek bélyegeztetett: csak lopva, titokban lehetett megemlékezni az elhunytakról.

De később, midőn a sebek hegzedtek s ismét rakni kezdhettük a romba dől t oltárt, kegyelettel kerestük fel hamvaikat s áldozhatánk emléküknök.

Az aradi temetőben, a temető végéhez közel, vagy inkább a temetőn kívül is domborult egy keskeny sír.

Eleintén tudták, hogy egy magyar tábornok teteme nyugszik ott; később elporladt a kereszt s támadtak mellette új sírok.

Jött a tél, lehullott a hó, s már nem tudták melyik az új, melyik a régi sír.

A márciusi ibolya egyformán földiszíti mindkettőt; a tavasz egyformán begyepesíti a kopár sírhantokat. A mai gyermek már nem tudja, kit temettek oda tegnap, s a holnap könnyen feledí a mát.

Az aradihonvéd tábornok sírját sem diszité egyéb a tavasz ibolyájánál. A tavasznak nem lehetett megtiltani, hogy kis ibolyáit ne küldje a hantok fölé; a tavaszt nem lehetett bebörtönözni a merényletért.

Midőn a rabláncra vert gondolat szabadulni kezdett békítői; indítvány tétetett, hogy az aradi vértanúknak szobrot állítson a nemzet, a haza.

A felhívásra tömegesen jöttek az adakozások, s remélünk lehet, hogy a marttyrok emlékéhez méltó emlék fogja diszíteni Arad vértérét, mely a tizenhárom hős Golgothája lett.

Ugyanez időben született meg először Aradi orvos és Szvoboda festész hazánkifiai agyában az eszme, melyet aztán az „Arader Zeitung“ és „Alföld“ szerkesztői melegen felkaroltak, az aradi börtönben megőrült s szerencsétlenül kimult Lenkey tábornok sírját is emlékekkel jelölni meg. A felhívás nem maradt eredménytelen s csakhamar csinos összeg állt a szoborbizottmány rendelkezésére.

Egy év alatt a szobor elkészült. Szeptember 7-dike óta az elhagyott sirt szürke márványból faragott obeliszk disziti, melyen e felirat áll:

LENKEY N. JÁNOS
honvédtábornok
Született 1807. szept. 7.
Egerben.

M e g h a l t
Az aradi vár börtönében
1850. febr. 7.
B é k e h a m v a i r a !

Szept. 7-kén, e tábornok születése napján, leplezték le a síremléket. A megyei és városi hatóságok, az aradi honvédegylet, dalárda, tüzoltó-kar, a testvér honvédegyletek küldöttei, céhek s belátatlan sokasága minden rendű s rangú közönség volt jelen az ünnepélyen.

A csornai honvédemléket Rábaköz lelkes lakosága állította föl s leplezte le 1857. június 13-án, az 1849. június 13-diki dicsteljes csornai csata emlékére. Maga az emlékkő egészen olyan csonka gúla-alakú, milyen a zsolcai emlék, csakhogy a hegyén levő ágyúgolyó fölött még kereszt is van. Főlapján éreből készült cserkoszorú alatt ezen felirat olvasható:

A csornai csatában
1849-dik év
június 13-dikán elesett
honvédek emlékre
emelte Rábaköz.

Az itt bemutatottakon kívül még több bonvéd-emlék van tervben, mint a budai ostromban elhullottak, s a nagysarlói győzelem emléke a csatatéren, melyre Barsmegye most gyűjti az összeget, aztán Bem emléke, melyet eredetileg a piskii hid mellé tervezettek, azonban újabb megállapodás szerint Maros-Vásárhelyt fog felállítatni, miután a nagy hős Aleppóban nyugvó hamvai áthozatnak azon földre, melyet annak szabadságáért vérével öntözött.

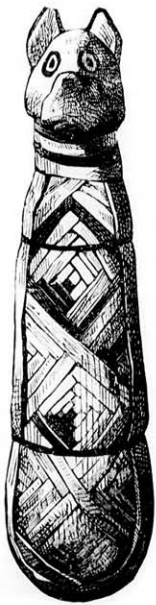
E lapok szerkesztője szintén gondolt egy emlékre, mely szabadságharcunk emlékére Peston, mint az ország szívében állítatnék fel, s o célra szerkeszté a „Honvédalbumot“, melynek jövedelme után további kamatozás végett 2120 fit tétetett le Pest városa letéti pénztárába. Azonban, fájdalom, Pestváros hazafias képviselőtestületében egyetlen ember sem találkozott eddig, ki az eszme továbbérlelésére csak egyetlen szót is emelt volna, pedig a főváros méltósága követeli, hogy a kebelében állítandó emlék ez aránylag csekély pénz-alapjával meg ne elégedjék.

Egy érdekes könyv a macskák története és természetéről.

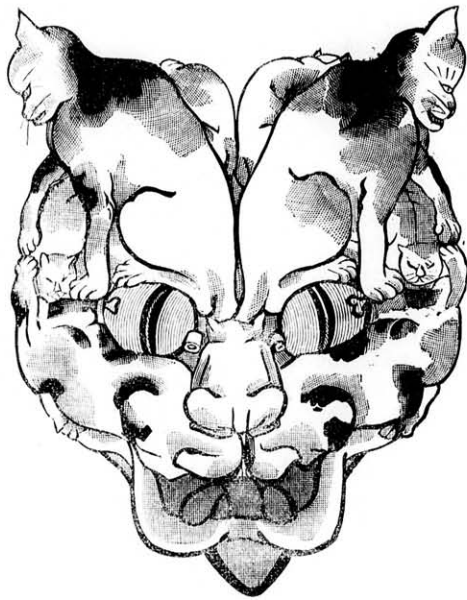
„A macskák“ cím alatt Rotschild Jakab által kiadva, közelebb igen érdekes könyv jelent meg Párisban Champfleurytól, melyben szerző ez állatok történetét és szokásait igen vonzón adja elé. E könyvet a nő vagy férfi, a természettudós, történész, bölcsész és régész egyenlő érdeklődéssel olvashatja.

E könyvet mintegy 30 rajz díszesíti, melyek részint mindenféle európai múzeum illető tárgyai után készültek, részint a legjobb nevű festészek ide vonatkozó műveit ábrázolják.

bárkát tüntet elénk, melyet gazdája hajjt, mi alatt egy macska oly módon kapaszkodik térdeire, mint szokott a vadász-ob. Egy másik thébai sír-omlék festménye a londoni „Britisch Museumban“ van, melynek leírását Wilkinonstól birjuk. Ezen a kedvenc macska ott van az egyiptomi vadászok kíséretében, s azon szabatoság után, melylyel elé van tüntetve, — a mint épen megragadja a szárnyas vadat, — azt kell következtetnünk, miként ezen ó-kori nép a macskát be szokta volt tanítani a madarak vadászására s gazdájához előhozására

Ó-egyiptomi macska-múmia.

Fantasztikus japáni macska-rajz.

Champfleury könyve megismertet minket minden ország, minden nép s minden korszak macskáival. Az ó-egyiptomiaknál — ugymond szerzőnk — a macska alkalmasint a szent állatok közé tartozott ritkasága és hasznos voltánál fogva. Hasznosságát bizonyítják a ránk maradt ó-egyiptomi rajzok, melyekben macskát is tüntetnek fel azon jelenetek, melyek a Nilus völgye mocsáiraiban bárkával való vadászatot ábrázolnak. Ezen rajzok szerint a könnyű bárkákon vadászat végzett vizre kelt ó-egyiptomiakat leggyakrabban családjai, eselédek s házi állataik is követték, mely utóbbiak közt igen gyakran ott látjuk a macskát. Egy ily vadászati jelenet — Théba romai egyik sír-omlékén — dinnyekaréj alakú

Az ó-egyiptomiaknak a macskák iránt való tisztelete oly nagy volt, hogy ezekből holtuk után múmiákat is csináltak, s azon macskamúmiáknak, melyeket Bubastis, Speos-Artemidos, Théba és más rom-város fa-koporsóiban találtak, arcuk ki vala festve. Igazán különösek ezek az elsoványodott, kinyújtott macskamúmiák, melyek leginkább szalmába font pálinkás bűtykösöknek látszanak. (Lásd idevonatkozó első rajzunkat.) Ez itt bemutatott múmia élő macskája alkalmasint házörz-lehetett, s nagy tiszteletben részesülhetett, a rá alkalmazott kenőcsök és szalagokból következő tetve.

A mi a macskát, mint ó-kori jelképet illeti, ez maig sivec megfejtve, minthogy mind Horapollo,

mind Plutarch, oly legendákat beszél el róla, melyek egymásnak ellentmondók.

A régi görögök és rómaiak nagyon elhanyagolták a macskát, s nem igen iparkodtak házaikban meghonosítani oly állatot, mely — szerintük — igen alkalmas vadászatokra, de sokkal vadabb természetű, hogyszem a lak nyugalmát ne háborítaná. S ezért mind a görögök-, mind a rómaiaknál nagyon ritka az oly emlék, melyen macska ábrája is fordul elő. Pompéi mozaikművei közt mindazáltal találtak egy szép képet, mely élethíven ábrázolja a macskát, a mint az egy tyúkot tép szét.

A már keresztény középkorban a macskát hosszú ideig ördögös lénynek tekintették, sőt tán maig is van sok olyan hely, hol a sárga szemű fekete macskával, mint olyannal szeretik ijesztgetni a gyermekeket, melybe az ördög szokott belébujkálni. Akkor a macskát a boszorkányok rendes társának tartották, s ott látjuk őt — homlokán szarvakkal — az alchymistákat ábrázoló régi rajzokon is. S midőn a középkorban máglyán égették el a boszorkányokat, macskákat is szokták velük együtt megégetni.

A bordeauxi (franciaországi) múzeum régiségei közt láthatni egy gall-római pogánysirkövet, melyre egy fiatal leányalak van vésvé, a mint karjai közt macskát tart, mialatt lábainál kakas ágoszkodik. Valamint ezen időszakban (a negyedik században Krisztus után) az elhúnyt gyermekekkel együtt el szokták temetni játékszereiket, ép úgy azok közt ábrázolák a házi állatokat, a kiknek körében élnek vala.

Ha a népies hagyományokon indulunk, — úgy mond szerzőnk, — ez esetben a macskát és egeret mindig együtt találjuk, együtt az életképi festészetben, együtt a népregék és gyermekmesékben, a közmondásokban, sőt még nőink himzésein is. Szerzőnk ezután azon művészekről emlékszik meg, kik tehetőségüket ez állatok festésére fordították, kik közt legkitünőbb a németalföldi Wischer Cornelius s aztán a svájci Delacroix Eugén, kit a „macskák Ráfaeljének“ is neveznek.

De a nemesi cimerekben is jutott helye a macskának, és szerzőnk is bemutat két ilyen cimert; az egyik a velencei Sessa családé, mely ülő, s aztán a német Katzen-családé, mely szájában egeret tartó macskát ábrázol. — Ha netán olvasóink közül valakinek tudomása volna oly magyar nemesi családról, melynek cimereben macska fordul elő, kérjük ezt — már csak különössége miatt is — tudatni szerkesztőségünkkel.

A Kelet népei közül a japániai közt van sok kitünő macskafestész, e nép közt ezenkívül általában még sok kitünő nő- és fantastikus festész, valamint karrikatúra-rajzoló is lévén. Hogy mily előszeretettel viseltetnek a japániaiak a macska iránt, kitűnik mellékelt, Ok-Szai japán művész által készített fantastikus macska-főnkéből, mely egész macska-tömkeleget állít elő.

Champfleury könyve még ezer más érdekes dolgot tartalmaz a macskáról, ismertetésére azonban az itt elősoroltakat elégségesnek tartjuk.

Népünk közt dívó babonák.

Miután Sipos Soma ur e becses lapok hátsábjain a köznép babonáiról már értekezett, nem lesz talán érdektelen, ha megemlítjük azokat is, melyek még igen gyakoriak népünk közt, s melyeket mindennap tapasztalhatunk. — Leggyakoribbak ezek:

1. Luca-széke. Ennek készítéséhez karácsony előtt 13-ad nappal, azaz Luca napján fognak s minden éjjel egy-egy részét készítik el, s karácsony napján az egyház tornácában ráülnek, egy kört kerítve, azért, hogy a boszorkányokat és gonosz szellemeket meglássák rajta, a melyektől az illető ez által magát megóvja hiszi.

2. Rostavetés. Ez abban áll, hogy midőn valakinek elvesz valamije, egy rostába ollót szurnak s e szavakkal: „Szent Péter, szent Pál, fordítsd

meg a rostát!“ háromszor megfordítják s ekkor a a rosta a körülálló gyanús egyének valamelyike elébe gördül a rostaforogató billentése által s ez a tettes.

3. Ólomöntés. Ezt leginkább a férjhez menendő pörleányok gyakorolják oly módon, hogy ólmot olvasztanak s midőn folyékonnyá olvadt, vízbe öntik s a mily alak formálódik, oly férjet kapnak.

6. Menyegzői babonák. a) A menyasszony és vőlegény mindentűt a vőfél nyomaiba lépnek, ha esküdni mennek. b) Az egyház ajtajához érvén, a vőfél egy X-et húz a küszöbre. c) A menyasszony esküvése napján senkivel sem táncol. d) Másnap ugyancsak a menyasszony mindenkit kivétel nélkül megcsókol, még azokat sem véve ki, kikkel a nászmenet alkalmával az utcán találkozik. e) A

menyasszony egy tért esküvése után háromszor megkerül s ekkor a port felrugja. f) Nászmenet alkalmával minden kocsi-ba bizonyos fűvet tesznek; mindez azért, hogy az új házaspárt meg ne rontsák.

5. Keresztelői babona. Midőn az újszülött az egyházból haza vitetik, bepólyázza az ágy alá teszik s ott hagyják 3 óráig, azért, hogy az új világpolgár egészséges legyen s a boszorkányok büvéreje ne hathasson rá.

6. Szilveszter éji babonák. a) A kemencében annyi pogácsát sütnek, a hány tagja van a családnak s minden pogácsába egy tollat dugnak; a melyik családtag pogácsájának tolla elég, az a jövő évben meghal. b) Annyi vízzel telt dióhéjat tesznek az asztalra, a mennyien vannak a családban, s a melyiknek dióhéjából a víz reggelre kipad: szintén a jövő évben lesz halála. c) A kincsásás is ez éjen van divatban, a mikor is a pénz felveti lángját.

7. Midőn kenyéret sütnek, a sütőnők be akarván a kemencébe vetni a kenyéret: a sütőlapátot, — egyet csettentvén szájával, — megfordítják; azért, hogy a kenyér szépen hasadjon fel.

8. Ha valaki kezén sok szömölcs van, kinegy az útféle s midőn két egyén jön egy számaron ülve, „Jézus segíts! vigye kendeteket“ szavak háromszori mondása közben kezeit homokkal dörzsölik és a homokot a szamarogoló egyének után dobja.

9. Húsvét előtti estén, — néhol, — a hajadonok és fiatal özvegyek elmennek csoportosan fürödni s ott édeni állapotba tevén magokat, megmosódnak, azonban szólni sem ott, sem az úton nem szabad; ekkor leendő férjeik árnyát a vízben meglátják.

10. Szokásban van sok faluhelyen és tekintélyes városokban is, viharos felhők közelgésekor harangozni, gondolván, hogy majd így a jég, vagy más vihar által okozni szokott szerencsétlenség a helységről elhárul. Hogy ilyenkor a harangozók fognak a legijesztőbb veszélyben, kétségtelen.

11. Némely jóhiszemű egyéniség azt hiszi, hogy a megholtak lelkei haza járnak, s a háznál sok zűrzavart okoznak.

12. Midőn a gyermeket tanodába adják, iparkodnak a szülők a tanítónál először iratni be, mert babonás véleményök szerint, az először beírt gyermek jeles tanuló s első fog lenni a tanodában.

13. A szeplős egyének, midőn az első fecskét

meglátják tavasszal, ezt mondják: „Fecskét láttok, szeplőt mosok, mind ide ragadjon“ s karjaikra ütnek háromszor.

14. Mikor az újholdat meglátják, háromszor rálehelnek, ekkor a foguk nem fog fájni.

15. Ha valaki újév napján sir, az sokat fog abban az évben sirni, s ha valaki ugyanekkor pénzt kap, az elég pénzt fog kapni.

16. Vendég jön: a) ha kerti fán csörög a szarka, b) ha a szemöldök, szakál vagy bajusz viszket, c) ha a kés vagy olló leesik és hegyével a padlatban megáll. — Ha csuklanak, emlegetik, őket; ha viszket a fejük, eső lesz.

17. A hetedik gyermek a kincset meglátja a földben és gazdag lesz.

18. Hát ezt a mondatot ki ne ismerné: „Ráprüsszentettem, úgy fog lenni!“

19. Ha valahova indulnak a babonások és nyúl fut keresztül az úton, továbbá ha valamit honn fednek: nem fognak szerencsével járni.

20. Ha a köröm virágos, ajándékot, s ha a kézfejen balhát fognak, levelet kapnak.

21. A vörös emberek nagyon jók, vagy nagyon rosszak.

22. Mindenik hulló csillag egy ember halálát jelzi.

23. Hát még az álmok! Óh, ezekben csalhatlanul feltárul a jövő titkait rejtő lepel a könnyenhívők szemei előtt.

24. Ha nyerni akarnak a lutrin, egy kereszties pókot fognak és egy pohárba 90 szám közé teszik egy kis létrával együtt, a mely számokat a pók felhúzza, azokat teszik a lutriban.

25. Ha ivásközben valaki pohara elpattan, az azt jelzi, hogy az illető abban az évben meghal.

26. Ki ne hallotta volna, hogy pénteken nem jó nagy munkához fogni?! mert e napon feszített meg Jézus.

27. Végre az üstökös csillagok, ez ártatlan légnemű testekről azt hiszi a mi babonás köznépünk, hogy utánuk véres háború fog következni.

De ki számíthatná meg a nép babonáit?!

Leginkább elősegítik ezt a cigányok, ezek az élő oraculumok, ezen Pythiák, a kik ebből kenyérkeresetet üznek. A babona a nép közül teljesen kiüríthető soha sem lesz, hiába magyarázzuk a tanodában, hiában intjük a népet, hiába megyünk jó példával elő, mert ezt az apa fiára, s ez unokájára hagyja, mint hagyományt.

Vida Antal.

Egy hét története.

(November 2.)

(VK) Pest elveszté — fejté. De ez a veszteség az élőké, míg a hét krónikájában az elsőség most a halottaké. Akár csak szokás, akár pedig valódi kegyelet: a halottak napja meghatározott ünnepély. Nem csak a két ünnepnapon, de egész egy héten át mindenki koszorút, vagy legalább áldást visz a csüdes hazába, mely — hiába mondják — nem az egyenlőség földje. Igaz, hogy oda lent gazdagok és szegények, hatalmasok és nyomorúk, boldogok és szerencsétlenek, dicsők és gyarlók hamvai egyformán porladoznak; de fölöttük a büszke márvány és törpe kis fakereszt, a lámpák özöne és a kinjában pislogó parány mécs a kirívó ellentétek élénkségével hirdetik: hogy nincs teljes egyenlőség sehol oly földön, melyet élők lába tapos. Az élet tovább folytatja a sírok közt is megkülönböztetéseit. Húsz év előtt e gazdag polgárt bémúlták, mert jó dolga volt; most bémúlták fényes sírelméket, melyet pompás koszorúk, ragyogó lámpák halmaza borít. Tíz év előtt pedig ezt a szegény napszámost nem vette észre senki, és most se tűnik a sokaság szemébe, az a kis horpadt föld, mely alatt pihen. Pedig ép ezek az elhagyott, koszorítlan és lámpátlan sírok azok, melyek legjobban szólnak a magába merülő ember szívéhez. Ezek példázák csak igazán a mulandóságot, mely nem kimélte még a kihúnyt emlékezetét sem a hátramaradtak szívében. Nincs senki, a ki fohászt bocsátna utánok — oda vannak végkép!

A nagyoknak, a dicsőknök ellenben itt is magasztos kiváltságuk van. Mások sírját fölkeresi egy család, egy rokon, néhány jó barát: amazokét mindenki, a ki csak lolkesül a szépért és nemesért. Mindnyájunk koszorúja az, mely a „Szózat“ költője, történetírásunk mestere, vagy a ma is édesen hangzó dalok szerzőjének sírelmékein függ. Egy édes emlék merül föl valamennyiünk szívében, kik már régebben látogatjuk elköltözöttjeink e bús földjét, midőn a feledhetlen deli „Bánk“, a humor-gazdag „Falstaff“, a népdalok kedves múzsa, a menydörgő „Lear“ hamvainál állunk meg. S jól esik látni, hogy nem magunkban állunk ott. Mindig vannak, a kik emlékeznek róluk, jeléül, hogy nem vesztek el egészen, s jobb részükből él még valami a szíven, a levegőben, mint éltető anyag. Beszívjuk azt, és buzdulunk tőle.

Ily éltető lég lebeg ama hantoknál is, melyek alatt egy dicső és egy szomorú korszak áldozatai

pihennek. Egyik a hare hovében húnyt el, a másik — fájdalom — vérpadon. A koszorúk, melyek sírjokat fődik, a tömeg, mely e koszorúk előtt megáll, hallgat, énekre vagy beszédre buzdúl, a lámpák fénye, mely este sugarakat szór néma lakásukra, mind azt jelölik, hogy e nép szívében nincsenek és nem is lesznek feledve azok, kik a nép ügyéért estek áldozatul. A jobb idők semmi öröme sem szoríthatja háttérbe szomorú sorsuk képét; mi föltámasztjuk őket emlékezetünkben, s az áldás fohászaival kötjük újra meg újra szíveinkhez.

A roppant tömegben, mely halottak estéjén a koropos-úti temetőt látogatá, a zsongó zsebaj közt, mely ezerek hangjából támadt, megálltunk e szomorú ponton. Jöttek bajtársak, ifjak, lelkes hölgyek, s mind egyformán elkomolyodtak, a mint e helyre értek. Jött egy fiatal lányka, vidóran beszélgetve kisérőjével, s egyszerre elhallgatott, a mint hallá: — az elítéltek sírja.

Mindenki megáldá e sirt — és sokáig hallgatóan ment odább, gondolkozva a képtelenségen, hogy mért nem lehet e fekete pontot kitörölni a történetből.

Ki tudja: kik és hányan gondolnak most, ez órában, e nyomasztó kérdésre?

Jó, hogy a zaj, a tarkaság nem enged bennünket sokáig tépelődni egy egy gondolattal, egy egy emlékkel. Szegény anya zokogása szabadit meg tőle, ki egy kis vász-gyertyát gyújt meg lánykájá fölött, vizasztalást keresve az imában, hogy az Úr adta, s az Úr vette el!

Sok ily ünnepet láttunk már e helyen: de nagyobb tömeget soha. A közúti vaspálya, társas- és bérkocsik folyton robogva szállíták ki a látogatókat, s mindez csak igen kis része volt annak a tömegnek, mely gyalog ment. Hemzsegő zaj, nagyvilági tarkaság és élet-zaj önté el e máskor oly csüdes helyet, melyet sokszor kellene látogatnunk, hogy e múltó életben jobbak legyünk egymáshoz.

De a temető falainál rendszeren le szoktuk tenni a tanulságokat, s visszatérve a zúgó árba, megint a régiok vagyunk — szembe állva, küzdve, harcolva egymással. Tusáink mérlegén egyik úgy emelkedhetik, ha a másik alá hanyatlott.

Ime, Pest városa is, a mint visszanyerte erőlyes karját, melyet egy időre elszibbasztottak, azonnal elveszté — fejté. Nincs főpolgármestere, mert abban a pereben, midőn Thaisz Eleket — két ked-

vező ítélet alapján — éljenezve helyezék vissza becsületébe és hivatalába: Szentkirályi Mór lemondott, és semmi kérés sem bírható rá, hogy megmaradjon. E két hadakozó kard nem férhetett egy hüvelybe, ha a hüvely oly nagy is, mint a városháza.

A karzaton megéljenék Szentkirályi lemondását, a gyűlésteremben pedig mindenki sopánkodott fölötte, még az oly hypokriták is, kiknek belsőjében ujjongott a káröröm.

Noha a gyűlésterem nem színház, mi a tragikai hatás egy nemét éreztük.

Mi láttuk egykor a „hőst“, a mint éljenezve emelék e diszpolcra; láttuk, hogy az indulat mint lopódzott ez erélyes és kitünő ember szívébe; láttuk, hogy önuralmát veszítve, mint kezdett egy magához méltatlan harcot, kifordúlva lényéből, s megbuktatva — önmagát.

És most, látva egyfelől az üldözöttnek a dalát; vizsgálatát nyertünk; de másfelől mély részvétünk kíséri a kitünő embert, kinak azért kellett elbuknia, mert a szenvedély szavára hallgatott.

Ime egy „polgári tragédia“, melyből nem hiányzik a khórus sem, zongva a gyászdalt s más oldalon a győzelmi himnuszot.

Az epilóg pedig úgy hangzik, mint a nagy mester műveiben, midőn a szenvedély áldozata elosik: „kár volt érette, mert jó és nemes vala“!

Szentkirályi nagy törekvések közepette vált meg állásától. Ő volt legbuzgóbb oszlopa a Reiter-csatornatervnek is, mely nélküle könnyen dugába dőlhet; ő sok mindent akart: vízvezetést, (mely készül,) s tán egy kissé — boulevardokat is. De — fájdalom — az ő ideje korán lejárt, mielőtt a sok szép tervet gyümölcsökké érlelhette volna. Egész polgármestersége csonkább maradt, mint az a dráma, melyből csak az expositio van meg — holott a fejlődés, a kivétel a fő.

Helyét a közgyűlés fogja betölteni, s óhajtjuk, hogy úgy töltsön be, miként a veszteséget hamarabb feledhessük.

Csakhogy a közönség a letűnt napot a fölkelőért nem hamar szokta feledni, csak a színházban.

Ott könnyen megnyugszik a változásban, s szombat este már senki sem emlékezett Murszka Ilma k. a. trilláira, midőn Paulinét tapsolhatá a „Fekete dominó“-ban.

Ez a dalmü csupa vidámság. Akkor irták még, midőn a párisi színvilágban nem Sardou csillogó gúnyora és Offenbach frivolitása, hanem Auber és Scribe derült jókedve uralkodott teljhatalommal. Az emberek tudtak és szerettek jóízüket nevetni, a nélkül, hogy túlzásokra és izléstelen- ségre lett volna szükségük. Csupa játszásig a szöveg, s csupa dallam a zene. Harsogó trombiták nem ostromolják itt az eget és füleket, sőt sokszor a hangszerek csak susogva zengnek, édelegnek, tréfálnak. A „Fekete dominó“ egy darab Páris, midőn még e világvárosnak tisztább és jobb kedve volt. Nem fénylett oly imponáltul, hanem jobban éltek benne. A kedély sugarai áradnak e kis dalmüből, s az egész nézőtér egy nagy derült arc, valahányszor előadják. Pauliné asszony kellemgazdag Angela benne, s midőn most (több hó óta először) megjelent a színpadon, tapssal, koszorúkkal, virágokkal üdvözlek. S kedvesen, vidoran, könnyűden énekelt és játszott, mintha csak az „Opera comique“ számára született volna. Kitűnt Kőszeghy is a kolostori pofók alak eredeti ábrázolásában, s „Deo gráciásán“ annyit nevettek, hogy szinte várjuk a „hegymögiek“ papír-villámaint.

Zenéről szólva, a zene-idény kezdetét és kuriózumát is meg kell említenünk: Unthan Herman hegedült a redoutban. Hangszerét — szegény — nem bírja kezelni, mivel karok nélkül született; de lábujjaival oly ügyesen játsza a „Faust“ dallamait és táncszerezeményeket, hogy bámúljuk és mély részvéttel tekintünk rá. Mennyibe kerülhetett neki, míg lábujjait a kéz ügyességével ruházhatta föl a hangszerek legnehezebbikén. Ő egy élő példa arra, hogy a természet nem szokott stújtanijkárpótólatlanul, s egyik érzék vagy tag hiányát rendszeren a másiknak nagyobb tökélyével igyekszik enyhíteni. Unthan lába valóban többet ér, mint sok apró virtuóz keze.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

F. Gy. *Történeti naptár.* November. hó 5-én meghalt Kázmér longyel király: 1370. — 6-án meghalt Garay János: 1853. — 7-én első gyümölcskiállítás Pesten: 1853. — 8-án meghalt

I. Ferenc nápolyi király: 1830. — 9-én meghalt Audoin János az ujjabkor legjelesb vegyész: 1841. — 10-én kergeté szét katonai erővel Sebastiani marsal a francia ötszázak törvényhozó

testületét : 1799. — 11-én született id. Lendvay Márton színész : 1807.

* (*Virágok.*) Már Athénnek is volt az ősi görögök idejében saját virágvására; a fiatal athéneiek szenvedélyes virágvásárlók voltak, hogy kedveseik lakait s a templomok előcsarnokait díszíthessék velök. Görögországban különösen az ibolyát, rózsát, nárcist s granátfa teljes virágát kedvelték. — A rómaiak is szenvedélyesen szerették a virágokat, minden évben tartottak virág-ünnepet, mely négy napig is eltartott. — Németországban, hol a kolostorok ápolták a virágokat, eleinte különösen a lilium, rózsza, rozmarin, primula volt divatban. Csak a 16-ik században kezdett magasabb lendületet nyerni a kertészet. Hervart gyönyörű augsburgi kertjében volt látható 1559-ben az első tulipán, melyet Konstantinápolyból szállítottak be. Már a 17-dik században majd minden virágfaj meg volt honosulva, kezdett mindinkább virágzásra vergődni. Hollandi kereskedők léptek először összeköttetésbe az egész világgal, hogy a virágok minden faját annál inkább terjeszthessék. Nagy virágkereskedés kezdődött, melyben egyes virágfajok felette kitűnő kelendőséggel örvendtek. A 17-ik században a tulipán szerepelt. Mint már említettük, 1559-ben került először Németországba; 1634—37-ig, ép midőn Németország belsejében csüggedtek valának a kedélyek, oly roppant kereskedést űztek e virággal, hogy egy közönséges „Semper Augustus“ tulipánért 13,000 forintot is elkértek; háromért együtt nem is tartották nagy árnak a 30,000 főt. Alkmarban 1637-ben 180 tulipánért 90,000 főt fizettek ki. A tulipán után jácint került sorra a 18-ik században. Körülbelül a 16-ik század második felében vándorolt Konstantinápolyon keresztül Ázsiából az éjszakai tartományokba; 1730-ban Harlemben, a „Sodasse non plus ultra“-ért 1850 főt nem sokaltak. Ezután a 18-dik század utolsó felében jöttek sorban a szegfűk, ranunkulusok, ibolyák, aurikulák; újabb időben a pelargoniák és hortenziák, kaktuszok s georginák s több más virágok. Még 1838-ban 70,000 frankért vettek meg egy virágágyat Franciaországban. Jelenleg Lüttich, Brüsszel és Genfben vannak a legnagyobb virágkiállítások, honnan az egész világra hozatnak virágokat. A hollandi évenként tartatni szokott virágvásáron legalább 100,000 virággyökér fordul meg. Belgium maga többet 8 milliónál vesz be kertjeiből. Páris s majd minden németországi városnak meg vannak rendes évi virágvásárai.

— (*A spanyol forradalom főbb szereplői.* — III Prim.) Topeteről és Serranóról már emlékeztünk. De ha a nap hőseiről van szó, első sorban Prim tábornokot kell említenünk, ki minden párt kedvence és kacérkodott is már minden párttal. Szerencsére, hogy e körülményt Spanyolországban nem oly szorosan veszik, sőt még az életrevelőség jelenék tekintik, különben ugyancsak ráteríthetnék a vizes lepedőt. Prim az egykori cataloniai önkényes teljes neve ma : Prim, Reus gróf, de los Castillejos marquis. Most 54 éves és már 1833-ban ezredes volt. 1844-ben azzal vádoltatott, hogy Narvaez marsall, Spanyolország Metterniche, élete ellen tört, de a vád alól felmentetett. Azonban mint egy összeesküvés részese, hat évi börtönre ítéltetett, melyből másfél év után kiszabadult. — 1853-ban Törökországba ment, hol a krími háboruban részt vőn, 1854-ben megint otthon látjuk, hol ismét kitört a forradalom. A Marokkó elleni háborúban spanyol grand lón. Akkorában azt mondták a gonosz nyelvek, hogy Prim, ki egy nagy lépéssel túl bírta magát tenni a progressisták és Serranon s egyszerre a liberális unio s O'Donell barátja lett, joggal viseli e nevet Spanyolország : „nagy“-ja. — 1864-ben megint egy összeesküvés élére állt, azonban elfogatott, de fogságából szerencsésen kimenekült Angliába, honnan 1865-ben ismét visszatért egy újabb felkelést megkísérteni, de szintén sikertelenül. — Megint elmenekült Anglia és Belgiumba, hol a mostani felkelés szinre alkalmazásáig tartózkodott. Prim 1814-ben december 6-án született Reusban, cataloniai faluban. Ma a progressista párt feje s a junta tiszteletbeli elnöke. Ellehet mondani, hogy e bátor, kitartó és erélyes férfiú minden párt elcsényeztetett gyermeke s ez időszerint Spanyolország legnépszerűbb férfiai.

* (*Kiszámították,*) hogy az utolsó két évtizedben, (1840-től) a föld népesedése fogyott, minden évben több lévén az elhaltak, mint az új szülöttek száma. Csupán 1861-ben született 1,342,000-rel több, mint elhunyt; de 1862-ben már 192,064-gyel haltak el többen. E kiszámítás a civilizáltabb államok statistikai kimutatása nyomán készült.

— (*A török szultán feleségei és háztartása.*) A jelenlegi szultánnak van 900 felesége. Sajátképi neje három van, mindannyi kiváló szépségű. Neveik : Dournel, Hairani Dil és Eda Dil. Az eunuchok, kamarások, apródok, stb. száma meghaladja a 2300-at. A Seraiban naponként 500 asztalt terítenek, melyeknél naponta kétszer körülbelül 6000 adag étket találunk fel.

bocsátott papagályait már majd mind megvették. Ily kedves madarak darabja magában a triesti kikötőben is (mint erről személyesen győződünk meg) 25—40 frt. állatkertünk igazgatója azonban, hogy a szobák csevegő lakóit kedvelő közönséget előnyben részesítse, nagyobb tömegben hozat külföldről ugynevezett törpe-papagályokat, e szárnyas család legkedvesb fáját, melyek párját 10—12 frtjával adhatja. A ki tehát nejét, leányait, rokonait vagy „tiszteltjét” a karácsonyi vagy újévi ünnepekre, efféle kedves ajándékkal akarná meglepni, az szíveskedjék szándékát már most Xántus János igazgatónál az állatkertben, vagy Somogyi tanár urnál a pesti ref. gimnásiumban akár személyesen, akár levél útján bejelenteni.

* (A delegációkat) egy királyi rendelet e hó 12-ikére hívja össze Pestre.

* (Királyi ő felsége) szombaton Bécsbe ment néhány napra. A királyi család különben folyton Gödöllőn időz. E napokban a kised Mária-Valéria főhercegnő számára új tálaló dajkát választottak, s ez Legéndi Lindi, egy szadai földműves fiatal neje. A gödöllői időzésről írják a lapok: ha ő felsége ott van, rendszeren sétákat tesz a kertben, sokat dolgozik állományokban és a kérényekkel, melyeket folyvást hordanak a gödöllői kastélyba. Naponkint egy futár is érkezik oda állami iratokkal. A királyné, mikor az idő engedi, sétalovaglásokat tesz Gödöllő környékén. Gizella főhercegnő a parkban szokott egy szamar hátán sétákat tenni, kis magyar groomja kíséretében. Mondják, hogy csak nov. 20-án költöznek be Budára.

* (Petőfi szobrára) eddigelé 21,000 frt gyűlt össze. A szobort, hisz szerint, a régi német színházterén akarják fölláttatni. De mivel ez nem lesz nagyobb szerű szobor, s a nagy térien kisebb szobor, minőnek a Petőfié is tervezve van, hatástalan maradna, jobb lenne kisebb térien állítani föl, például a Sebestyén-téren.

* (Lepecsételt fogoly.) E napokban homéri kacagás volt Pesten a megyeházban. Egyik szolgabíró „a további intézkedés végett” következő esetet jelentett be, mely röviden összevonva így hangzik. A szolgabíró egy privát háznál vallatot valakit, a ki bizonyos csiny miatt nagyon gyanús volt. A kikérdezés, vallatás folyt, mignem a dél megérkezett. A szolgabíró éhes volt, s így szólta a deliquenshez: „Hallja kend, én most ebédelni megyek, hanem kend itt maradj. Az ajtót bezárom, de mert az ablakon nincs rostély, bírói pecséttel látom el. Tudja-e kend, hogy mi az bírói pecsét, s mily vétket követ el, a ki feltöri? Jól jegyezze meg tehát, hogy a bírói pecsét szent.” Es úgy tett, pecsétet ütött az ablakra, sőt nagyobb biztonság okáért az ajtóra is. A deliquens szentül fogadta, hogy dehogyan sérti meg a bírói pecsétet. A szolgabíró ezután elment ebédelni. Természetesen, mire visszajött, foglyának se hire, se hamva nem volt. A bírói pecsét fel volt törve. — Ez eset, bármily komikus is, de — mint velünk közlik — „megtörtént dolog.” Ehez hasonló esetet csakis az anekdoták közt találhatunk, mikor t. i. egy

matyók vízzel töltötte tele a kádat, hogy éjjelre el ne bírják lopni a tolvajok, és nagyon csodálkozott, hogy mégis ellopták.

* (A szabadkőművesek Pesten állítandó páholyára) a belügyminiszter készséggel adta meg az engedélyt. Azóta számosan jelentkeznek, kik tagok óhajtanak lenni, mind a fővárosból, mind a vidékről. A tegoknál első és főkéllékül a fedhetlen jellem szükséges.

* (A „Slavonia“ elűlyesztett gőzös) kiemelésére a magyar gőzh. társaság felhívást bocsátott ki a vállalkozni akarókhöz. Pestvárosa fenytő törvényszéke megbízásából pedig a tisztii ügyészség bünyvádi vizsgálatot indított s felszólítja a számszerint 9 áldozatul esettnek rokonait vagy ismerőseit, hogy a netaláni adatokat Pestvárosa t. ügyészségének jelentsék be.

* (A képviselőházban) e napokban mutatják be az új házszabályokat. Egyik pontja az országgyűlési jegyzők díját kétszeres napdíjra emeli, a választás elleni kérényekre nézve pedig kellékül tüzi ki, hogy a kérényezők 1000 frtot tegyenek le az okozandó költségek biztosítására.

* (A svajci vizkárosultaknak) gr. Zichy Károly 1000 frtot adott.

* (Egy Sziberiába száműzött hazánkfi) van utban hazája felé. Ez Székely József, volt honvéd-huzárszászados, ki az utolsó lengyel felkelésben erőlyesen részt vett, és sok lengyel bajtársával együtt Sziberiába deportáltatott. A magyar miniszterelnök közbenjárásával sikerült az orosz kormánytól a száműzött visszabocsátását eszközölni.

* (Szerencsétlenség.) A múlt pénteken Mayer kerékkő neje egy ügyben padló-fényámtól melegitvén, az ágyoz szőnyegre, meggyült, s a szerencsétlen nő ruhája szőnyeg égni kezdett. A segélyére sietett család hiában igyekezett előltartani, sőt ő is megsérült. A szerencsétlen nő annyira összeégett, hogy még az nap meghalt.

* (Összeesküvő főnök.) A Deák Ferenc elleni életveszélyes fenyegetéssel s ezenfelül felségéértéssel és politikai titkos társulat alakítással vádolt Licskovszky József ügyében az igazságügyminiszterium Pest város bünyfenytő törvényszékét bizta meg. Licskovszky fogságában tölté be 16-ik évét.

* (Egy rejtélyes emberről) irnak a lapok. Gödöllőn több ízben kísérletet tett, a királynét lovaglásai közben megszóllítani. Magaviselete feltűnven, a szolgabírótság által elfogatott, e napokban Pestre kísérték be. Neve az illetőnek: Hartmann, pozsonyi születésű, s mint mondja, pincér. A mint vallatni kezdtek, olyan dolgokat beszélt, mint a törült lenne. Azt vallotta, hogy ő megálmodta az ő felsége, a király ellen intézett merényletet, de akkor nem hallgattak rá; pedig ha rá hallgatnak, megakadályozhatta volna az egész dolgot. — Most is álma volt, így merényletről, s ő felsége, a királynétól audientíát kért, hogy erről tudósíthassa. Az audientíát azonban nem adták meg neki, miért is kéri magát, minden felelősség alól fölmenteni. Orvosi felügyelet alá helyezték, s a pesti megyeházban fogva van. Egy, a királyné ő felségéhez intézett folyamodást is találtak nála, melynek ir-

modora is azt mutatja, hogy a az illető örült. Minthogy azonban külföldi útlevele is volt, nyomozzák közelebbi körülményeit, életét, ismerőseit stb.

* (*Jótkönyv végrendelet.*) Daray Imre, volt pesti ügyvéd, vagyonának legnagyobb részét közhasznú és jótékony célokra hagyományozta. Az akadémia, a múzeum, a nemzeti színháznak egyenkint 1000 ftot; a Kisfaludi-társaságnak, az írói- és jogászegyletnek, a szegények hazának és a Rókus-kórháznak 5—500 ftot; a pesti magyar, német, és tót evang. egyházaknak hasonlólag 5—500 ftot; tekintve, hogy felei többnyire izraeliták voltak, az izraelita hitközségnek és az izr. kórháznak 2—200 ftot, a selmei evang. lyceumnak 500, s a dungelegi és felsőoroknai ev. egyházaknak pedig 3—300 ftot hagyományozott. Vagyonának többi része rokonainak maradt.

* (*A posták kirablása*) napirenden kezd lenni. Nem régiben Kecskemét és Izsák közt gyilkolták le a postakocsist a kísérelő katonával együtt. Most meg azt írják, hogy az oroszlamosi postát rabolták meg, s 11,500 frtot vettek el. Palánkán meg a kamarai pénztárba törtek, s nagy összeget raboltak el. Az értékpapirokat a feltört ládákkal azonban megtalálták a közeli erdőben.

* (*Kézre került rabló.*) Az illavai országos fogházból f. é. máj. hóban elszökött sárosdi Kupi V. rabló, a Csontos K. csendbiztos vezérlete alatti őrzőrájt által múlt hó. 26-án Badacsony-Temajon agyonlőttet. Az agyonlőttnél egy hátulöltő duplafegyver és egy aranyíró találtatott. A gyűrűre Kántor Márton bad.-tomaji izraelita, kit f. é. sept. 5-én raboltak ki, mint tulajdonára ismerő, a fegyver pedig valószínűleg Traub Károly vas-magyar főhadnagyé volt.

* (*A románai fejedeleme*) minden évben bizonyos összeget szokott küldeni Balázsfalvára eddig az érseknek, most a káptalannak, hogy azt a szegény románok közt ossza ki. A segélyösszeget elküldte ez évben is. Bizonyos izgatásra igen jó szer volt ez. A magyar kormány érintkezése tette magát e miatt az oláh kormányval; s a folytatott tárgyalások eredménye valószínűleg azon irat, melyet b. Eötvös miniszter a balázsfalvi káptalannak intézett nemrég. Az oláh kormány — a leirat szerint — megígerte, hogy jövőre ha segélyt akar adni, tekintettel lesz a nemzetközi jogra, és segélyosztásait a hazai kormány által eszközölni. B. Eötvös egyszerűs mind felhatalmazza, a jelen esetre vonatkozólag, az érseki vikáriust, hogy elfogadja a segélyösszeget, és hogy kiosssa.

* (*A „Zastava” című szerb lap*) egyik utóbbi száma a szerb fejedelem gyilkosságba bonyolított Ivanovic egy kérvényét hozza, melyet az igazságügy miniszterhez intézett. Ennek következtében szigorú bizottság rendeltetett el azon mód kiderítése fölött, melyen ez okmány a törvényszék tudta nélkül ama lap szerkesztőségéhez jutott.

* (*Sokat panaszoknak Erdélyből*) a levél- és hírlapposta késő érkezéséért, mit leginkább az okozott, hogy a kocsis utasokat is szállítván, ven-

déglőkben, állomásokon stb. sok késedelmet okoztak. A bajon most segítve lesz, miután a hírlapok és levelek számára külön gyors posta állítatik fel, mi által 16—18 órát nyerne.

* (*Benedek táborszernagy paripáját*), melyről a közigazgatási titkózetet vezényelte, e napokban elárverezték Bécsben s csak 89 frtot adtak érte.

* (*Lincoln szobrához*) egy amerikai nő, Rean k. a készíté a mintát, melyért az Egyesült-Államok 10,000 dollárnyi tiszteletdíjat adtak.

* (*A lézsmárki szép góth templom.*) mely egyike a hazánkban még fentálló építészeti emlékeknek, e hó 18-kán nagy veszeélyben forgott. Egy közeli házban tűz ütött ki, s a szél a tüzes perjét átvitte a templom fedelére, hol a merész góth ivezetet épen most ujtják. A templom fedelét nem lehetett megmenteni, mert a vízfeokendő olyan magasra nem hatott. A templom tetete tehát összeesett, de midőn összeomlott, szerencsére nem tört be a boltozatot, s így a templom belsejében kár nem esett.

* (*A párisi politikai lapok*) jobbainak igen jó kelete van. Naponkint következő számú példányok szoktak elkeln: Siècle 36,000, Liberté 18,000, Patrie 15,000, L'Opinion Nat. 10,000, La Presse 9500, Temps 9500, Journ. des Débat 8600, Constitutionnel 8500, France 8500, Union 7000, Gaz. d. Fr. 6500, Monde 6200 példányban.

* (*Tengeralatti alagút.*) A „Times” jelenti, hogy vagy százan a nemesség, a parlament s a kereskedelem kiváló tagjai közül, fölrítalag folyomdokat a franciák császárához az iránt, hogy engedjenek a tengeralatti, Franciaországot Angliával összekötő tunel tervét.

* (*Hajóörökösök a fehér tengeren.*) Az éjszakai vizeken tavaly tapasztalt számos szerencsétlenség, mely egy külön bizottság kiküldésére indította Angliát, az idén újra mutatkozik az ősi viharok beálltával. Archangelből jövő hírek szerint, a fehér tengeren s a muráni partokon tört különféle hajók száma már is meghaladja a 155-öt. Hány ember élete esett e szerencsétlenségek áldozatául? még nincs megállapítva. Eddig határozottan 50-ről tudnak.

* (*Hármas szülött.*) Biharmegye Fugyivásárhely községében egy magyar nő legközelebb egyszerre három gyermeket szült, egy fiút és két leányt. Nevezetes ebben még az is, hogy ugyanezen nő harmadfél év lefolyása alatt már öt gyermeknek anyja.

* (*Szerencsétlenség.*) Egy Szőregh közelében fekvő tanyán pár hét előtt egy 18—19 éves leány a mint a kévéket a nyomtató gépbe rakta, véletlenül a gép nyílásába lépett s a gép egyik lábát térdig leszakasztá. — A gazda kifizeté a leány 60 kr napibéret s ezzel elküldé. Valóban emberiebben is cselekedhetett volna.

* (*Kopácsy érsek örökségét.*) a kincstárt illető 50,462 ft levonása után fennmaradó 224,483 ftot, az igazságügyi miniszterium folyóvá tette az örökösök részére.

(Folytatása a mellékleten.)